

3494

פרוטוקול מס' 3/36
מישיבת ועדת הכספים
מיום ג' ד' בשבט תשי"ט - 13.1.59
בשעה 09.00

השתתפו:

- חברי הועדה:
- גורי - היו"ר
 - אפרת
 - אולמרט
 - בדר
 - א. בהיר
 - ש. דיין
 - א. כהן
 - ז. סוזאייב
 - י. ספיר
 - י. קדגמן
 - ס. קלמר
 - ח. רובין
 - י.ש. רונזברג

מזמנים:

- מר שרף - הממונה על הכנסות המדינה
- מר אריאלי - מטעם האוצר
- מר סורוקר - מטעם האוצר
- מר זנגי - מטעם האוצר
- מר שסיר - מנהל חברת הנפט הלאומית.

סדר-היום:

- א) אישור האמיסיה של חברת הנפט הלאומית
- ב) הדיון בתקציב 1959/60.

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.
בתום הדיון על האמיסיה של חברת הנפט הלאומית,
בקשו כמה מחברי הועדה לדחות את ההצבעה לישיבה זו.

ספיר:

אני לא שוכנעת, שהכרח הוא שהממשלה תכנס לענין זה, לא מן הנמצע שאפשר להשתמש בכוח השאיבה והמסון של הממשלה כדי לעודד או לאלץ חברות מקומיות לעשותה אותה פעולה שהחברה הלאומית עושה. אילו היינו מודיעים לחברות שתמורת סכום זה הם צריכים להמציא סכום מקביל, היינו יכולים להכפיל את הסכום, מבלי להכנס לריזיקו שהדבר מחייב בחברה הלאומית, היות ואין לי אפשרות להוכיח שהדבר אפשרי, לא נותר לי אלא להסתייג מהצעה זו.

היו"ר י. גורי:

במתייבות זו אינה מלווה בהתלהבות.

י. ספיר: אין לי ספק שאנו עומדים בפני בעיות אקוטיות של עליה וקליטתה, שיחייבו אמצעים כספיים רבים. הואיל ונצטרך לשאוב כל פרוטה משוק הכספים הפנימי, שאלת העדיפות היא שאלה מכרעת. לכן אין הסתייגותי מלווה בהתלהבות רבה. כל אחד מאתנו מעוניין בנפט. אבל הנפט אינו נראה לעין, בעוד שההוצאות העצומות לקליטת העליה נראות לעין. חיפוש הנפט אפשר לדחות לשנה-שנתיים, ואילו קליטת העליה אי אפשר לדחות.

י.ש. רונזברג: לאחר התייעצות הגענו לללל החלטה לתמוך באמיסיה זו. אבל אני מעלה משאלה להכניס תיקונים בתנאי המרת אגרות החוב במניות, כדי שהבעלות על החברה לא תהיה בידי הממשלה אלא בידי האזרחים. בתנאים המוצעים יש להניח שלא תהיה המרה, כי תוך שנה לא ימצא נפט ואז לא ימהרו מחזיקי האגרות להמירן במניות. כעבור שנה, תנאי המרה הם קשים יותר. ולכן הייתי מציע להאריך את התקופה ל-3 שנים במקום שנה אחת.

י. בדר: אינני מאושר מהצעה זו. אני חושב שבשטח זה נוצרה אצלנו כפילות במימון. אם הסדובר בכספי הבטוח הלאומי או בכספי הארנונה, הם מוכנסים לתקציב הפתוח והממשלה מפנה אותם למטרות השונות של תקציב הפיתוח. אם הסדובר בכספי קופות התגמולים וחברות בטוח, אין מניסים אותם לתקציב הפיתוח אלא מוציאים אגרות חוב, המוטלות ברובן המכריע על "גמול" וקופות אחרות, בכדי לממן מטרו שמכחינת חשיבותן וכדאיותן אינן שונות ממטרות תקציב הפתוח. כיוון שהדבר קשור עם ערבות הממשלה, ההבדל ביניהם הוא קטן. במקרה הנדון ההבדל קטן עוד יותר בגלל אופי המפעל. אני חושב שזה תקדים ראשון בעולם שמציעים להוציא אגרות חוב של חברה לחיפוש נפט שעדיין לא מצאה נפט. במקרה זה הסיכון גדול יותר ואין טעם בהוצאת אגרות חוב כי הצבור לא ירכוש אותן. הדבר מקבל צורה שונה לגמרי, כאשר לאגרות אלו נתנת ערבות הממשלה. כיוון שאינני תומך בתקציב, וכיוון שאני חושב את חיפוש הנפט צריך לערוך שלא בדרך של "נסיונות פתע", אני חושב מוטב לי להמנע מהצבעה.

ז. סוזאייב: אני רוצה להוסיף מספר מלים לחיזון טענתי בישיבה הקודמת בקשר להמרת אגרות חוב במניות. זהו נסיון ראשון להציל את הקהל לרכוש מניות בבורסה, וצורה זו היא נוחה כי אין בה מניות יסוד ואין בידי הממשלה שליטה על המניות. באופן תיאורטי אתם נותנים אפשרות לקהל לרכוש את כל המניות. כדי לעודד המרת אגרות במניות הייתי מציע לקבוע 4 אחוז במקום 5 אחוז ושליש ולא להגביל את התקופה בשנה אחת אלא ב-3 שנים. זו תהיה גישה הוגנת יותר כלפי רוכשי האגרות. אבל אם יש חשש מפני קביעת 4 אחוז במקום 5 אחוז ושליש, הייתי מציע לקבוע תקופה של 3 שנים במקום שנה אחת.

הינ'ר י. גורי: אנו עוברים לסיכום. הובעה משאלה שהממשלה תתן דעתה על אפשרות של שנויים בתנאי ההמרה. אנו מעבירים משאלה זו לממשלה.

מר זנגי: הממשלה תתן דעתה על משאלה זו בסלוא תשומת הלב.

הינ'ר י. גורי: אני מציע אפוא לאשר את האמיסיה.

ה צ ג ע ה

ב-7 קולות ובהמנעות 3 - אושרה האמיסיה לחברת הנפט הלאומית.

י. בדר: אני מבקש לקבל רשימת הערבויות שניתנו עלידי המדינה לגיירות ערך, בציון צורת ההצמדה.

הינ'ר י. גורי: ברצוני לקרוא בפניכם גלויה ששלח לנו מר חזני השוה באנגליה:
אל יו"ר ועדת הכספים ובאמצעותו לכל חברי הוועדה והכלי קודש שלה - רשו"ב!
שלומות וברכות מעיר הערפל. ה"ניג בן" שמעל

מיועד במיוחד לח" גורי, להזכיר לסגור את
ישיבות הועדה ב-1.30 בדיוק. ובשעות הדחק אפשר להשתמש בו גם
לפתיחת הישיבות....

מפאת עומס העבודה, ליתר דיוק: העבודות, אני
נאלץ להסתפק עתה בגלויה בלבד. בהזדמנות הראשונה - אשלח מכתב
מפורט. ובינתיים, אנא אל תספרו לאשכול כי הסיגריות כאן ביוקר
רב, בגלל הבלו הגבוה, עד שאפילו "דגל" עולה בדמים.

בברכה ובידידות
(-)
ס. חזני.

ח. רובין:
אני מציע להעלות על סדר היום של הועדה שתי
שאלות: א) שאלת האינדקס החדש. אני מציע
שלדיון בשאלה זו יוזמן פרופ' בקיא. ועוד לפני כן יומצא לנו כל
החמר הקשור באינדקס החדש.

ב) דמי רשיונו הרדיו. הסכום המופיע בסעיף
פה בתקציב החדש מתרב ל-4 מליון לירות, והוא מבוסס על 10 לירות
דמי רשיון. עוד לפני 4 שבועות בקשתי לקיים דיון בשאלה זו.

היו"ר י. גורי:
לא דנו בשאלה זו עד היום כי היינו עוסקים
במעייפים אחרים. תחילה חשבתי שנדון בשאלה זו
בעת הדיון בתקציב הנוסף. אבל גם דבר זה לא עלה בידינו. אני מציע
שנדון בשאלה זו במסגרת הדיון בתקציב החדש.

ח. רובין:
בינתיים גובים דמי רשיון בשעור של 10 לירות,
מהם 5 לירות דמי הרשיון, 2 לירות בעבור
עתון הרדיו ו-3 לירות בול כסחון. אם היה בדעת הועדה להכניס שנוי
בדמי הרשיון, כבר אחרה את המועד.

י. בדר:
אני מתפלא שלא המציאו לנו את החמר הקשור
באינדקס החדש גם לאחר שהיתה מסיבת עיתונאים
ובה ניתנו הסברים על אופיו של האינדקס החדש. אני מבקש אפוא,
כי עוד בטרם יקויין הדיון בשאלה זו בוועדת הכספים, נקבל לפחות אותה
אינפורמציה שקבלו העיתונאים. זאת ראשית.

שנית, ביצוני לשאול את מר גורי, מתי יוחל
בקריאה ראשונה של התקציב לשנת 1959/60 במליאת הכנסת.

שלישית, אשתקד קבענו מסגרת זמן לדיון
בתקציב, וועדת הכנסת סמכה ידה על מסגרת זו. אני חושב שהשנה נצטרך
להכניס שנוי במסגרת שנקבעה.

י. גורי:
לאחר פגיית אלי ואל יו"ר ועדת הכנסת,
נתקבלה הצעת סיעת הירות להגדיל את זמנה במסגרת
הזמן שנקבעה.

י. בדר:
שלישית, לקראת הדיון בתקציב החדש הייתי
רוצה שנדע מראש מה הם המעייפים שיעמדו לדיון
בכל ישיבה, על מנת שנוכל להתכונן מראש.

היו"ר י. גורי:
נסינו לעשות זאת גם בעבר, אבל עכשו נקפיד עוד
יותר.

י. ספיר: לפני שבועיים בקשתי שתמסר לוועדה אינפורמציה על מפעל הזרחון והויכוח המתנהל בין משרד הפתוח; משרד האוצר וחברת "כור".

הינ"ר י. גורי: זוהי ארץ בעלת משטר חיים דמוקרטי, ואין למנוע ויכוח בין הממשלה והסקטור הפרטי, תיך הממשלה והסקטור השיתופי. אני יכול להיות בדעה שויכוח כזה אינו רצוי, אבל אין מקום לאסור עליו.

י. ספיר: אני התכוונתי לויכוח בין משרדי הממשלה. יש רשות לפרט או לחברה - בין אם היא חברה פרטית ובין אם חברה הסתדרותית - לרצות כל דבר. אבל לממשלה צריכה להיות מדיניות מסוימת ביחס לעניינים מסוג זה, כי המדובר הוא בנכס של המדינה. אם הממשלה מחליטה שלא היא מקימה את המפעל, היא צריכה להודיע בצורה שהיא מזמינה הצעות להקים מפעל כזה. לא יתכן שהמשרד ינהל מו"מ על מדיניות שאנו צריכים לקבוע אותה ולא הוא.

הינ"ר י. גורי: שאילתא זו תועבר לשר האוצר.

י. ספיר: היות ושר האוצר נמצא בחו"ל, אני מבקש שבינתים לא ייעשה שום דבר בענין זה.

מ. קלמר: אני חושב שענין זה שייך לשר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה, המנהלים את המו"מ עם כור. אני מציע אפוא להזמין את שר הפתוח ושר המסחר והתעשייה.

הינ"ר י. גורי: אנו נפנה את השאילתא לשר האוצר. אם יתברר שצריך להזמין שר הפיתוח ושר המסחר והתעשייה - נחמינם.

אשר למועה הקריאה הראשונה של התקציב במליאה הכנסת, אתמול הוזמנתי לנשיאות הכנסת, והראו לי מברק של שר האוצר, בו הוא מבקש לדחות את הקריאה הראשונה בתקציב עד ה-22 בחודש. הנשיאות התקשתה בהחלטה. אני הודעתי, כי מהמזפה של ועדת הכספים נאין כל מניעה להענות לבקשתו של שר האוצר, כי בהתאם לאשור שקבלה, היא יכולה להתחיל בקריאה הראשונה של התקציב.

אשר לתקציב הנוסף, שוחחתי עם חברי הכנסת ספיר, סוזאייב, בדר וקלמר, והעלייתה בפניהם את ההצעה, כי היות ושני התקציבים נפגשו, ואין ענין רב לחברי הוועדה לערוך היום את הויכוח המקיף והרחב על התקציב הנוסף ובעוד מספר ימים להתחיל בויכוח בתקציב החדש, יובא התקציב הנוסף סמוך לדיון בקריאה ראשונה בתקציב החדש; המסתייגים יקבלו זמן מספיק כדי להסביר עמדתם, מתוך הודעה פפורשת, שהיות ולמחרת היום פותחים בויכוח הכללי על התקציב החדש, אין טעם לחזור על הדברים. היה לי הרושם שהצעה זו התקבלה על דעת החברים.

מ. קלמר: אני מוכן לקבל הצעה זו. אבל אני חייב לציין כי אתי לא דברת על כך.

הינ"ר י. גורי: לי בדמה ששוחחתי גם אתך. אני מניח שבשבוע הבא נסיים את הדיון בתקציב הנוסף, ואם הויכוח הכללי על התקציב החדש יתחיל ביום ג', נביא את התקציב הנוסף ביום ב'.

אני חושב שאין מקום לתרעומת של חברי הכנסת בדר ורובין בענין האינדקס. אין קוֹבָה להמציא את החסר לוועדת הכספים באופן אוטומטי. אם אנו דורשים את החסר, ממציאים אותו. לאור בקשתכם, אנקש להמציא לנו את החסר.

ביחס לתקציב חגה השנה התקדמות. לא מסרו את פרטי התקציב לעתונות לפני שמסרו אותם לוועדת הכספים.

(המשך דברי י. גורי)

קבלנו מכתבו של יו"ר ועדת הכנסת, המודיע לנו כי הכנסת מסמיכה את ועדת הכספים להתחיל בדיון בתקציב לשנת 1959/60 עוד לפני הקריאה הראשונה בכנסת.

אנו עוברים לסעיף ב' בסדר היום - הדיון בתקציב לשנת 1959/60. נשמע דברי הסבר על תקציב ההכנסות מפי מר שרף - הממונה על הכנסות המדינה.

מר שרף:
הפעם השתדלנו לתת דברי הסבר יותר מפורטים מאשר בשנתיים הקודמות, כי אשתקד הובעה תרעומת מצד חברי הועדה, כי בעוד שבדברי ההסבר על ההוצאות הולכים ומתרחבים ככל שההוצאות מתרחבות, הרי דבר ההסבר על ההכנסות אינם מתרחבים למרות שגם ההכנסות מתרחבות. אולם בכל זאת אני נאלץ לבקש את חברי ועדת הכספים הרוצים ללמוד דברים מפורטים יותר, שיזדקקו לדו"ח על הכנסות המדינה. עם סיום הדיון על התקציב יובא הדו"ח מס' 4 לשנת 1956/57. אנו רוצים להגיע לכך, שעד אוקטובר של כל שנה יובא הדו"ח על שנת הכספים שמסתיימת באפריל אותה שנה. אנו מקווים שבשנה הבאה נוכל להמציא לחברי הועדה את הדו"ח על השנה שניימה לפני שיוצג התקציב החדש.

י. גורי:
האם אי אפשר להוציא דו"ח ביניים כולל, מבלי להתחייב על הדיוק שבו!

מר שרף:
את זאת עושה החשב הכללי. מוסכם בינינו ובין החשב הכללי שלא נפרסם מספרים שלא אושרו על ידו. מה שנוגע לחבר בסיסי שהחשב הכללי אינו מפרסם, אנו חייבים להיות זהירים מאד; אם אנו טועים במספר מסויים, האתונות נאחזת בזה, ואיננו יכולים להשיב שהמספר לא היה מדויק. אנו חייבים להקפיד עם עצמנו, כי אנו נתונים באור זרקורים חזק מאד.

בתקציב לשנת 1959/60 הנחנו שתהיה הגדלה של 90 מליון לירות מעל לאומדן של 1958/59, ועיקר ההגדלה תהא בסעיף מס הכנסה ובסעיף המכס. במס הכנסה תחול הגדלה, הואיל והשנה בעטוק בשומות של שתי שנים, שהיו שנים טובות בחיי הכלכלה - השנים 1957/58; שנים אלו היו שנות שלום בגבולות, שנות בניה מוגברת; בשנת 1958 היתה תיירות מוגברת ופעילות מסחרית מוגברת.

הנחנו כי הגידול במס הכנסה יהיה הן מניכויי השכירים, הן מהחברות והן מהעצמאיים. אני יכול לומר, כי לפי שעה, השומות האחרונות של החברות הן גבוהות יותר מאשר שיערנו לעצמנו; דהיינו, גם שנת 1956 וגם שנת 1957 מראות רווחים גדולים יותר אצל החברות. היוצאים מן הכלל הם כפי הנראה הבנקים, שאמנם גם להם היו רווחים גדולים, אבל הוציאו חלק גדול מהם על תוספת משכורות למעלה מהמקובל בשאר חלקי המשק, ועל הוצאות ארגוניות אחרות.

ז. מוזאייב:
אם חל גידול במשכורות, היה צריך לחול גם גידול במס הכנסה.

מר שרף:
הבנקים היו צריכים לשלם מס הכנסה ויהב מגן בשעור של 63 אחוז. ומעטים הם העובדים המגיעים לשעור מס שולי זה. אבל פרט לבנקים, בחברות בתעשייה ובשירות היו רווחים גדולים יותר מאלה שחשבו עליהם.

אשר לשכירים, תמיד אנו מסתכנים בהערכות של הניכויים מהשכירים. אבל יש לנו יסוד להניח שב-6 החדשים האחרונים של השנה - אוקטובר-מרס - גדולה ההכנסה מהניכויים של השכירים ב-20 אחוז לעומת 6 החדשים הראשונים של השנה. זו איננה תוצאה של פיגור בגביה, אלא תוצאה של העלאת שכר פרמנטית, שאינה קשורה עם החוזה

הדו-שנתי או התלת-שנתי, אלא קשורה בהסדרים קבועים לגבי דותק ותוספת משפחתית ובעד העובדים המשיגים עליה מתמדת בדירוג הסקצועי. זוהי עובדה שאנו לוקחים אותה בחשבון, אבל הדבר כרוך בריזיקו, כי עלולה להיות שנה שהדבר לא יקרה. השנה ההתנגדות לכל העלאת שכר גדולה יותר מאשר בשנים הקודמות, ואיננו בטוחים אם הגידול ב-6 החדשים האחרונים יהיה בגודל ששיערנו לעצמנו כאשר ערכנו את האומדן.

מתוך כל האמור הגענו לאומדן כללי של מס הכנסה בשעור של 305 מליון לירות. אבל זה איננו שטר, זהו אומדן ואומדן בלבד.

הי"ר י. גורי: שמענו דברי פתיחה. ואנו יכולים החברים להציג שאלותיהם.

ז. סוזאייב: ברצוני לשאול מספר שאלות: (א) האם אפשר לקבל חומר על הפיגורים בגביית מס הכנסה?

(ב) האם מר שרף אינו סבור, כי לאחר ההורדות במס לחברות, מצבם של בעלי ההכנסות הבינוניות נעשה קשה יותר?

אביא דוגמה: בעל הכנסה בינונית - חקלאי או בעל מלאכה - שהכנסתו הנקיה היא 500 לירות לח דש, לאחר ההוצאות להחזקת משפחתו, נותר לו סכום של 100 לירות להשקעה במפעל. על כל לירה צוטפת צריך לשלם מס בשעור של 52-50 אחוז.

המס השולי בדרגות אלו הוא גבוה מדי, אינו צודק ובא להכביד.

(ג) אני הצטערתי שמתוך נימוקים שאינם פיסקליים נטלנו את התקרה של 50 אחוז שאיתה נהוגה במס הכנסה. האם החזרת התקרה, לאחר שהוקטן המס השולי עד 60 אחוז, עלולה לפגוע בהכנסות? אם לא תהיה בכך משום פגיעה בהכנסות, אני מציע להחזיר את התקרה שיש לה ערך פסיכולוגי רב; כי אז אפשר להגיד, שאי שבמדינה לא ישלם יותר מ-50 אחוז.

(ד) האם יש בידיכם חלוקה של המס הנגבה לפי ענפי המשק השונים; מסחר, חקלאות ותעשייה? והאם חל שוני בפירפורציה בין הענפים בהשוואה לשנים קודמות?

(ה) מה תהיה השפעת הבצורת וכל הכרוך בה על הכנסות של מס הכנסה?

(ו) מהי הערכתכם על גביית מס הכנסה במקטור הערבי?

(ז) מה מספר תיקי מס ההכנסה המגיעים להוצאה לפעול; כלומר; לעיקול ומכירת חפצים?

י. בדר: בתקציב המנדטורי היו 4 טורים: הטור הראשון - תקציב השנה האחרונה שטוכם; הטור השני - ההערכה של תקציב השנה הקודמת; הטור השלישי - הערכה מתקונה של תקציב השנה הקודמת; והטור הרביעי - התקציב החדש המוצע. בתקציב שלנו חסר הטור השני. האומדן המתוקן; וכלומר - האומדן המתנספת התקציב הנוסף. באופן פרטי מצוי בידי החמר ואני יכול לעשות את ההשוואה. אבל כאשר שר האוצר מסווג בכנסת את האומדן המתוקן של אשתקד עם האומדן הראשונה של השנה הבאה - אני רואה בזה פגם והטעיה; כי דברי שר האוצר אינם מכוונים רק לחברי הכנסת המתמצאים בתקציב, אלא גם לאזרחי המדינה. הואיל ושמענו ששר האוצר רמזים ברורים, שגם השנה יהיו תקציבים נוספים, אני חושב שהגיע הזמן להמציא בתקציב המודפס גם את הטור השני. זאת ראשית.

שנית, האם מר שרף יכול להמציא לנו מספרים על ההכנסות של השנה השוטפת עד סוף דצמבר?

ללישית, אבקש להמציא לנו סיוטא של הצעת התיקונים בחוק מס הכנסה, שהוכנה אשתקד באוצר; וכן את לוח ההשוואה של עומס המסים, שהוכן גם הוא על ידי האוצר.

הי"ר י. גורני: אני מבין שזוהי משאלה.

י. בדר: זוהי בקשה לגיטימית; אני מבקש שמר שרף ימציא או יסרב להמציא חסר זה.

רביעית, לא אביע עכשיו דעתי על הרפורמה שצריך לעשות במס הכנסה. אני אביע הצעות בענין זה בהזדמנות המתאימה. אבל ברצוני לדעת, אם יש בדעת האוצר להציע השנה לכנסת תיקונים בחוק מס הכנסה?

חמישית, הייתי מבקש לדעת על מה מבוסס האומדן של מס הכנסה בשעור של 305 מליון לירות לאור הידיעה שכמעט ולא תהיה השנה העלאת שכר יסוד; ולא תהיה התיקרות; זבונכח הבצורת הפוקדת אותנו?

ששית, מה הסיכוי המעשי לגבנות השנה 257 מליון לירות, אם עד סוף דצמבר לא גבייתם 200 מליון לירות?

מר גורני: אילו גבינו עד סוף דצמבר 200 מליון לירות, היינו מסיימים את השנה בגביית 320 מליון לירות.

ח. רובנין: ברצוני להעיר עתה מספר הערות, ואני שומר לעצמי את הזכות להעיר הערות נוספות.

(א) החסר על מס הכנסה המופיע בדברי ההסבר הוא דל מדי. ב-20 שורות נתנת הערכה על האומדן של 305 מליון לירות, וב-4 שורות - סטטיסטיקה על גביית מס הכנסה בתקופה שבין 1955 ו-1959. לפי החסר שלפנינו, אין באפשרותנו לדון על מס הכנסה.

(ב) לא הייתי מציע להכניס שנויים מהפכניים במס הכנסה. אולם יחד עם זאת אינני חושב שיש הצדקה, שכל החברות תשלמנה אותו שיעור מס. האם אנשי מס הכנסה לא חשבו על שנוי המס לגבי חברות, מתוך שני אספקטים: (א) מקור ההכנסה של החברה. אילו הייתה קמה חברה של עורכי דין, אני חושב שלמדינה היה בה פחות ענין מאשר בחברה העוסקת בייצור תעשייתי. (ב) גודל ההכנסה בפרופורציה להון המושקע בחרה. אינני רואה כל הצדקה שחברה שהשקיעה מליון לירות ויש לה רווח של 10 אלפים לירות, תשלם אותו סכום כמו חברה שהשקיעה 100,000 לירות ואף לה יש רווח של 10 אלפים לירות.

(ג) כיום נתנות הנחות במס הכנסה על השקעות הון. אם אנו רוצים לעודד השקעות הון, צריך לתת פריבילגיות לרווחים הסיועיים להשקעות פנימיות מאושרות. במקום ההלוואות הנתנות בקלות דעת מתקציב הפתוח להשקעות בלתי ראויות, מוטב לתת פריבילגיות להשקעת רווחים במפעלים, אבל לא לכל השקעה אלא רק להשקעות חיוניות למשק.

לדוגמה - אם בחקלאות מגיעים למסקנה שאין לפתח יותר ענף הלול, השקעה בענף הלול לא תזכה בפריבילגיה. לעומת זאת תזכה בפריבילגיה השקעה בגידולי שדה או מטעים. הוא הדין לגבי התעשייה. אם הגיעו למסקנה שאין מקום להשקעות נוספות בענף הטכסטיל, לא תנתן פריבילגיה להשקעה בענף זה. לעומת זאת תנתן פריבילגיה להשקעות בענף החימיה. ברור שכל השקעה כזאת צריכה להיות מאושרת.

הי"ר י. גורני: לפני שבוע נאמר לנו שהממשלה מכינה הצעת תיקונים בחוק לעידוד השקעות הון.

ח. רובין:

כוונתי היא להשקעות הון מקומיות.
מכל מקום, בעת הדיון על הצעת התיקונים יהיה
מקום לדון בשאלת הסלקציה בשעורי מס הבנסה

היו"ר י. גורי:

על חברות.

אינני מציע להעלות את המס המוטל על חברות.
אני מציע להבחין בין שעורי המס המוטלים

ח. רובין:

על החברות השונות.

(ד) מדי פעם בפעם שומע אני הערות ותלונות
על שיטת גביית מס ההכנסה בסקטור הערבי. נדמה לי שמצבו של הישוב
הערבי לגבי מס הכנסה דומה למצבו של הישוב היהודי לגבי הכנסה
בשנת 1949/50. כשם שהיהודים לא ראו בשנים אלה את מס ההכנסה כגורם
שיש לקחתו בחשבון, כך אינם רואים זאת אגשי המקסור הערבי כיום.
אינני אומר שהאזרח הערבי הוא צדיק. ולא האמנתי לטענות שהובאו
בפני ועד שלא ראיתי במו עיני, שהשומות אינן מגיעות בדאר ושום
לבעליהן; העקולים נעשים ללא הבחנה ותוך ימים ספורים נערכת
מכירת החפצים; לפעמים כדי להכעיס, ולפעמים עד כדי יצירת רושם -
במידה והמדובר בפרות - שפקירי מס הכנסה עובדים מתוך שיתוף
עם קבוצת קצבים. אני יכול להניח שהאזרחים הערבים אינם להוטים
לשלם מס הכנסה. אבל יש משטר שרירותי. אמנם צריך למצות את הדין,
אבל אין לעשות דברים, שאינם על פי הדין.

(אחרי כן רשמה אמ)

לא יתכן שלא יעבדו את המכירה אם יש מי
 הטוען לבעלות ומוכן להפקיד את סכום המס. שמעתי על מקרה כזה בפרו אזני.
 רצו לעקל פריש של אדם. בא האחר וטען: הם שלי. אמר פקיד השומה: תפנה
 לבית המשפט, אולם אנו מוכרים. אמר האישי: אני מפקיד את הכסף, אל תמכרו.
 אמרו: אנו מוכרים, ואמנם מכרו.

צריכות להיות הוראות ברורות. צריכה
 להינתן המברה נכונה. סיפרו לי, כי בארצות הברית ישנם פקידים בכל משד
 מס הכנסה הנותנים לאזרח את כלוא ההסברים: תשלום מס בצורה הכדאית ביותר
 לאותו אזרח, אמנם במסגרת החוק. זה דבר חוקי ורצוי. טוב שיקבל האזרח
 הסבר על זכויותיו ולא רק על חובותיו. על כן אני מציע להוסיף 2-3
 עמודי הסברה.

גם בענין הנהלת ספרים יש לנהל הסברה
 רחבה. ישנם מקרים שפקיד השומה אומר לאדם המביא אהו ספרים: איני
 מקבל את ספריך, כל נסתמן עליהם, נגמור בינינו. דרך זו היא פסולה.
 נתקבלה על כך גם החלטה של בית המשפט. אם מופיע יהודי וספר בידו,
 הרי חובת ההוכחה עליכם ולא עליו. הפרקטיקה במס הכנסה אינה כזאת, אם
 כי החוק מחייב זאת. על כן, גם בענין זה, צריכות להיות הוראות
 אדמיניסטרטיביות פנימיות ברורות: המגיש ספרים, יש להסתמן עליהם, אם
 אין הוכחות קודמות שהספרים אינם מדויקים. הדרך היא בכיוון של עידוד
 ספרים, וכל זמן שאין הוכחות נגדיות - כיבודם.

י. קרגמן:
 השלום המס של העצמאים מבוטס רובו על
 משא ומתן. אולם השאלה היא: מה מידת
 ההתקדמות בענין קביעת קריטריון אובייקטיבי?

האם יש אפשרות להשיג מספרים על חלוקת
 הנישומים לפי השעורים השוליים של המס, כדי לקבל תמונה על הכנסות
 האוכלוסיה?

מה אחוז משלמי המס מסך כל המפרנסים?

האם פוחת אחוז המסוחררים מחלום מס
 עקב הפעילות הכלכלית המוגברת בשנת 1957/58?

מה מצב החובות אצל השכירים?

א. בהיר:
 האם ידוע לשלטונות מס הכנסה מה היא
 ההכנסה ברוטו של חברות בשנת 1957/58,
 ולפי איזו הערכה ישלמו הם את המפרעות לשנת 1958/59?

האם ידוע למס הכנסה מה היתה הרווחיות של
 החברות בשנת 1957/58, ומה המגמה ב-1958/59?

שמענו שמר שרף, כי יש מגמה של עליית
 הרווחיות. האם יש חומר על כך?

הייתי רוצה לדעת איך בודקים שלטונות מס
 ההכנסה את רישום ההוצאות? האם יש תיקרה להוצאות אלה? האם כל קבלה
 נרשמת אוטומטית? סיפרו לי על ארוחת-צהרים של 4 אנשים שעלתה מאה ל"י,
 וקיבלו על כך קבלה על סך של 140 ל"י. באיזו מידה נרשמות למשל הנסיעות
 לחו"ל כהוצאות?

ולענין הרבית. איזו רבית נרשמת - האם
 רבית מותרת, או זו שעליה מכריז האיש כי הוא נושא בה?

מה ההערכה של העלאת שכר בגלל העברה מדרגה
 לדרגה ושינויים אחרים בשנת 1958/59 בהשוואה ל-1957/58, ומה ההערכה לגבי
 1959/1960 בהשוואה ל-1958/59?

מה הערכתכם על הסכומים הפטורים אצל
 העצמאים מס-הכנסה בגלל הפטור הניתן לשכירים?

מה סכום תוספת היוקר הפטורה מס הכנסה
 ושולמה לשכירים בשנת 1958/59, וכמה צריך היה לגבות אילו לא חוק פטור זה?

מה הסכום שיהא פטור מס הכנסה גם אצל
 העצמאים וגם אצל השכירים בשנת 1959/60 הודות לטעיף זה בחוק?

מה הסכומים של החשלוניים הסוציאליים אותם משלם המשק הייצרני-הציבורי והממלכתי, והם נגבים לקרנות סוציאליים ופטורי מס-הכנסה?

מה הסכום ששוחרר מס הכנסה בקשר עם חוק

עידוד חסכון?

י. ספיר:

ב-1958/59 בהשוואה ל-1957/58 גדלה ההכנסה ב-50 מיליון, מ-207 מיליון ל-257 מיליון. האומדן לשנה הבאה גם הוא בגדר סכום זה - 48 מיליון.

אני שואל: האם מבחינתך אתה כאחראי אחר-כך לסיכום יש לחשוב שהדבר מובטח, או נתון בספק? האם הסכום הזה נקבע מתוך מנהל של הקציב מסויים על ידי שר האוצר, או שהסכום הוצע על-ידיך כאומדן מתקבל על הדעת? עד כה לזכותך ייאמר, שלא טעית הרבה בהערכותיך.

מה המצב ביחס לשומות? באיזו מידה התקרבו במשך שלש השנים האחרונות כתוצאה מכל פטור הגבייה לתשלום מס אמת? האם אתה מוכן להעריך את הסיכויים שיש בגבייה עוד יותר יעילה להגיע למס אמת?

אשר לשומות אצל הערבים. נתקלתי שם כתופעה חמורה. שולחים להם שומות מופרזות שאינן מתקבלות על הדעת ויוצרות פניקה מיוחדת. השומה הראשונה והאחרונה אינן עומדות בשום פרופורציה.

שר האוצר הרבה לדבר על ההקלות שניתנו בשנים האחרונות בכל דרגות המס. האטעה אם אומר, שבהשוואה לקתיגוריות הנפוכות ביותר ולקתיגוריות הגבוהות יותר, קיבלו הדרגות הבינוניות הנחות פחותות ביחס?

יש לשכיר נוסף להכנסה הרשומה שלו כל אותן קרנות של ביטוח סוציאלי שנותן העבודה נושא בהם, ובוה מובטח העובד כפנסיה, פיצויים, הבראה, ימי מחלה, תגמולים ועוד. אני שואל: בכמה מעריך אתה לנבא העצמאים שאין בחשבון הכנסתם תוספת של ביטוח סוציאלי ואם ניקח בחשבון גם את ענין הפיחות של כלי העבודה, מה יהיה היקף אותם הדברים שהעצמאי חייב להוריד מהכנסתו הנקיה כדי להשתוות עם העצמאי. לדוגמה: שכיר המרוויח 4000 ל"י ברוטו לעומת עצמאי המרוויח 4000 ל"י. השכיר משלם ממעכורתו אחוז מסויים על חשבון ביטוח סוציאלי ותפורת זאת משלם נותן העבודה בשבילי בין 15% ל-30%, ועל ידי כך הוא מבטיח לו את ימי המחלה, ההבראה, זקנה וכו'. אם אקח את העצמאי וארצה להשוותו למצב השכיר באותה דרגה כולל ענין הפיחות - מה הסכום שאצטרך לנכות מהכנסתו של העצמאי כדי להשוותו עם השכיר?

אני רואה לפני את דף 39 - הכנסות.

מר ז. שרף:

לפני כן ברצוני להגיד, כי בשנת 1957/58 גבינו את המס על הרווחים בשנים 1954/55 ו-1955/56 והמפרעה של 1957/58 היתה מבוטסת אך על שנת 1953/1954, ואילו בשנת 1958/59 היתה המפרעה מבוטסת על שנת 1956.

י. ספיר:

האם לפי הנחונים שבידיכם אפשר לקבל תמונה על עליית ההכנסות ברוטו? ולראות בכמה עלו ההכנסות ברוטו של שכירים ועצמאים לא בסך-כולל? בכמה עלתה הכנסת העצמאים. ביחס לשכירים יש לכם מודדים ברורים. כאשר לעצמאים אתם יכולים לקבוע רק מן העובדות המציאותיות. והשאלה היא: אם מדובר על אותה קבוצת עצמאים, האם היתה העלייה בהכנסותיהם מקבילה לעלייה בהכנסות השכירים?

י. אפרתי:

האם חישוב הפחת הוא מציאותי, או שאין הוא עונה בצורה מלאה על הצרכים?

ז. צור:

האם אתה יכול להעריך מה היא תחזית ההפסדים כתוצאה מהשינויים וההנחות מס הכנסה?

י.ש. רוזנברג:
 אי אפשר לאחוז את החבל בשהי קצוותיו: גם להעריך הגדלה מהכנסות עזמאיים וגם להעריך הגדלה מהכנסות חברות, על ידי כך שעזמאיים עובדים לחברות. אם עובדים עזמאיים לחברות, הרי יש לחשוב על הקטנת המס שישולם מעזמאיים והגדלת המס שישולם מחברות. על כל פנים אי אפשר ללכת בשתי הדרכים גם יחד.

ב-1957/58 הסתכמו ההכנסות בחדשים אפריל-נובמבר ב-55,6% ואילו ב-1958/59 באותם החדשים רק ב-51,1%. נראה לי, כי האומדן כבר מגיע לקיצו וההכנסות יורדות, מאחר שבשמונה חדשים אלה הגענו אך ל-51,1%. למה איפוא הצפייה לעלייה?

היור"י גורי:
 האם לפי החומר שבידיכם יש לכם תמונה מדוייקת פחות או יותר של בעלי-בתיים המשכירים דירות ופרנסתם אך ורק על אלה? מה מספרם?

האם אפשר להניח, כי הגידול בהכנסות נובע מעליית המודל בקרב משלמי המסים?

האם אפשר להניח, כי היום חל צמצום, ולא בשארן מבריחים הן מבחינת מספרם והן מבחינת שיעור ההברחה? האם יש עוד היום המשתמטים לחלוטין? האם אפשר עוד היום להתחמק מהעין של מנגבון מס-הכנסה?

האם הורדת אחוז המס סייעה לצמצום ההברחה? האם מכון הוא, שככל שנוריד את שיעורי המס לא תקטן ההכנסה, כי ההברחה תצומצם? האם לא הגענו כבר לגבול, שממנו והאלה כל הקטנת שיעורים תפסיק להשפיע?

האם תוכלו לספק לנו חומר משווה על שיעורי המס במדינת ישראל בהשוואה לשעורי המס במדינות אחרות על יסוד מכנה משותף של ערך הכסף?

באיזו מידה מניח הכושר המקצועי של מנגבון מס הכנסה את הדעת, והאם אפשר להעלות עוד יותר את הכושר המקצועי?

הטבלה בעמוד 39 מראה על גביית מס לפי יבג'י נישומיים. האפשר לקבל טבלת עזר כדי לנתח את הגידול הזה לפי 4 גורמים אחרים: גידול שבהיקף, גידול שבהתייכרות, גידול שביעול המנגבון וגידול שבהעלאת השכר.

בטבלה בעמוד 36 יש חלוקה בין הכנסה ורכוש. בהרצאתו בכנסת אמר שר האוצר, כי רבות דובר לאחרונה על פעולות וחטרונות של מסי עקיפין... היות וסביב בקודה זו התנהלא ומתנהל ויכוח מקיף, היינו רוצים לפענח את התיזה הכללית הזאת של שר האוצר, ועל כן מבקשים אנו לתרגם את הדברים לשפת המספרים.

אני מבין שב-1957/58 היו המסים על הכנסה ורכוש - 42,8% ועל הוצאה - 52,2%. בשנת 1959 חלה ירידה בפריט זה של הכנסה ורכוש ועלו המסים על ההוצאה. אם משווים את 1959/60 לשנת 1957/58, הרי השינויים הם דרסטיים, ויש צורך בניתוח יותר מדוייק של כל הגורמים שהשפיעו במישרין ובעקיפין על השינויים בפרופורציה בענין מסים ישירים ומסי עקיפין.

ש. דיין:
 מרבית לחקוף אותנו בכנסת על מדיניות המסים הישירים ומסי העקיפין. חשוב לתת הסבר רחב בענין זה למען ידעו ולמען נדע אנחנו מה המצב לאמתו.

בעלי הבתיים מרביתם להתאונן על המסים הגבוהים שאינם עומדים בשום פרופורציה לשכר הדירה הנמוך. באיזו מידה הצדק אמת? והאם מתחשבים בכך שלטונות המס?

השוק המקביל התחיל ב-29 מיליון והשנה מגיעים אנו לאומדן של 36 מיליון. לדעתי יש בשוק המקביל כדי להעלות את רמת החיים. השוק המקביל הוא המעורר קנאה. לדעתי, מוטב לא לייבא את הדברים האלה למען לא יעוררו הדברים תיאבון ונסתפק ברמת חיים יותר נמוכה.

בדרך כלל משפחות מרובות ילדים הן גם העניות. יש לי רושם שלא עשינו די למענן. גם ההורדה שנתנו אינה עונה על הדרישה.
אשר למושב עובדים. מדוע לא יקבל הנער במושב את אותן ההנחות שמקבל נער עובד בעיר?

כן הייתי מבקש להחליט פעם אחת על חשבון נפרד, על שומה נפרדת לאשה במושב. בעיר, רשאייה האיש העובדת לשומה נפרדת. לא כן במושב.
כן אין חישוב הפחה עונה על הדרישה ויש להגדיל את הניכוי.

הוא הדין באשר להשקעות מחוץ למושב לצרכי המשק החקלאי, כמו למשל מניות ב"חבובה" ועוד.

האם העליה הגדולה שחלה במס קנייה באה בגלל הגדלת המס או בגלל ריכוז האוכלוסייה?

מה ההכנסות הבאות מסזון חקלאי המיובא מארצות חוץ?
הוא קטן עד מאוד.

מה מעגל משלמי המס? האם יש עדיין מספר גדול של מפגרים או משתמטים?

מה מצב החובות משנים קודמות? האם סיימו והדביקו כבר את הפיגור אם לא? האם גדלו בינתיים חובות אחרים?

אין, לפי דעתך, אפשר יהיה לגבות השנה עוד חמשים מיליון?

האם לאור הגבייה, לא הגיע הזמן לפי דעתך לחשוב על הורדת התקרה? הגענו כבר לגבייה של 300 מיליון. האם לא הגיע הזמן להראות גישה של רצון טוב? האם לא הגיע הזמן להגדיל את הניכוי?

ענין הפחת על בתי. הדבר כבר הובטח. אך האם לא הגיע הזמן להכניס את זה לתקציב? על הפרינציפ כבר הוסכם. הודיע על כך יושב ראש וועדת המשנה, א. בהיר.

מר ז. שרף: לא הובטחה. נאמר, כי הענין ייבדק.

ההודעה שניתנה היתה אחרת. מ. קלמר:

חוק אגרות מדינת ישראל (הוראות מיוחדות)

לפני שאתן רשות הדבור למר שרף - ברצוני להביא לאישור הוועדה את החוק שהביא לפנינו שר המשפטים. כבר הובא לפנינו ענין החותם באגרות המלווה, והבטחנו כי לכשיובא החוק - נאשרו. אקרא אותו (קורא).

ה צ ב ע ה

חוק אגרות מדינת ישראל (הוראות מיוחדות) -

ב ת ק ב ל.

המשך הדיון במס-ההכנסה

היו"ר י. גורן: רשות הדבור למר ז. שרף.

מתבקשתי על ידי חברי הוועדה להכין חומר, אעשה זאת ואביאו לישיבה הבאה. מר ז. שרף:

אתחיל מענין בעלי הבתים. נאמר כאן, כי האוצר התחייב. אולם הודעתו של יו"ר וועדת המסנה מעל במת הכנסת הייתה, כי האוצר יבדוק את הענין וימסור תוצאות בדיקתו לוועדת הכספים עד סוף חודש ינואר.

ז. סוזאייב: הודעתו של יו"ר וועדת המסנה בתוספת דבריו של יו"ר וועדת הכספים לא היו מכוונים אך ורק לבדיקה. שם נאמר יותר.

מר ז. שרף: הואיל ותימסר הודעה - יהיה מקום לדיון.

לדבריו של חבר הוועדה קלמר. אנקש את סליחתכם על שאני פולש לתחום לא לי. הייתי מציע לוועדת הכספים לשנות את סדר הדיון בתקציב: תחילה לדון על תקציב ההוצאות ורק אחר-כך לדון בהקלת הנטל על משלמי המס. אי אפשר לתת הנחות גם לאזרחים ויחד עם זה להחליט על הגדלת ההוצאות. אי אפשר לדרוש הקלות גם בשטח ההוצאה וגם בשטח ההכנסה.

השאלה איננה של הורדת הנטל, אלא של שיטת מס אחרת. עובדה היא, כי המס בנוי עכשיו כך, שהוא מעדיף את הצרכן הגדול על פני הקטן. לא רק בגלל תוספת היוקת הפטורה ממס, אלא גם בגלל התוספת של 15% פיריון עבודה שנהנים ממנה דווקא הצעירים ולא המבוגרים. זו שיטת המסים שלנו, ועליה סמכה וועדת הכספים את ידה.

י. ספיר: אני רוצה להוסיף שאלה: הייתי רוצה לקבל ממך תמונת זוגות העובדים בכלל משלמי המס?

מר ז. שרף: פטרנו את תושבי אילת ממס. הפטור הזה עולה לנו מיליון ל"י מס בשנה. רוב תושבי אילת יושבים שם עד שיגמרו לשלם את השיכונים שלהם ברמת-גן ובתל-אביב.

לכשיגמרו לללם את החובות - יעזבו את אילת ויחזרו לתל-אביב. אם רוצים אנו לתת פטור לבוני שיכונים בתל-אביב וברמת-גן, אפשר לעשות זאת בדרך ישרה ולא בעקיפין.

אני למשל הייתי מוכן להגדיל את הפטור לבעלי מכוונות גדולות, אולם איני מוכן להגדיל את הפטור לרווקים.

ועתה לשאלות הקונקריטיות. בדרך כלל אנו יוצאים מן הפיגורים בשומה, אולם בקושי רב יוצאים אנו מן הפיגורים בגבייה. באופן מסווע אני מצליחים לגבות כל שנה לא יותר מאשר שנה וחצי. אין אנו מגיעים אפילו לשנתיים. תשלום פיגורים גורר אחריו פיגור בתשלום מפרעות.

שנת 1956/57 היתה שנה טובה. תשי"ז היתה שנה טובה, אולם גבינו מפרעות המבוססות על שנת תשי"ג-תשי"ד, שהיו שנים רזוז מובהקות. השנה אנו עושים שיפור של השנים הטובות האלה, והרי ע"ה יש בצורת, וניתחה מכה על הלול ועל הרפת. הפרדס הוא הענף היחידי העומד איתן. בודאי יווצר פיגור רב, פיגור חדש.

אנו מניחים כי הבוזרת עלתה עד כה, ואני מתכוון

מבחינת המס השוטף, 10 מיליון ל"י. מס קנייה 3-4 מיליון ל"י. החנויות מלאות. אנשים אינם קונים. משלמי המס העיקריים בדרום תל-אביב הם הסיטונאים ובתוכם גם של הטכסטיליים. עד 12.58 הם שילמו 3/4 מיליון ל"י פחות מפרעות מאשר עד 12.57. ובינתיים העונה הלכה. זו השפעת הבצורת על שנה זו. מה תהיה השפעתה על השנה הבאה - איננו יודעים. נוסף על הצער הכללי על הבצורת, יש לנו עגמת נפש משלנו על המסים. איך זה יתבטא בחישוב ההוצאות כאשר נצטרך לעשות את החישוב לפרדסנים שהיו צריכים להשקות פעם נוספת את פרדסיהם - איננו יודע. בכלל קשה להאריך את סכום הפיגורים. נוכל להעריך את הסכום כאשר יתקיימו שני תנאים: כאשר נוכל להעריך את השווי של שנה שלמה, כאשר נגיע למצב המאושר שנוכל לעשות שומה לשנה אחת בלבד, איש לנו יסוד להניח, כי זה יתקיים בשנה הבאה, והדבר השני - שתהיה יציבות בהכנסות הנומינליות, כי אי-יציבות משנה את היחסים ואת הסכומים.

לשאלתו של חבר הכנסת סוזאייב על ההרכב לפי השטחים. בעמוד 222 ניתנת הערכה על 98 אלף משלמי המס העצמאיים ועל האופן לפיו הם מתחלקים. בדו"ח החמישי שיפיע לפני סוף שנת 1959 נוכל כבר לתת ולמסור דו"ח על הכנסות העצמאיים בשנת 1957/58. יותר מזה לא נוכל לעשות. שירות המדינה הקנדי, הידוע כאחד השירותים היעילים בעולם הדפיים השנה את הדו"ח שלו על הכנסות 1956.

כמה שאלות היו לגבי האזור הערבי. התאור של חבר הכנסת רובין היה מוגזם וקודר מדי. שמעתי טענות וביקרותי על כן בעצמי ב-6 כפרים. בכל מקום ישנתי עם המועצה. אין אנו עובדים שם אחרת משבשטח היהודי. הנכון הוא, שמידת נכונותם לשתף פעולה, על כל פנים אצל חלק גדול מן הכפרים, היא פחותה. בכלל, בדרך כלל, קשה יותר לעבוד בכפר מאשר בעיר. כך זה בכל העולם. גם אצלנו, אלא שאצלנו הכפר הוא מאורגן. על הפרדסנות למשל אנו מקבלים ידיעות מהמועצה לשיווק פרי הדר. השיווק אצלנו הוא מאורגן. האספקה אל הכפר היא מאורגנת. אולם בכפר הערבי המצב אחר. בכל הכפרים יש לנו וועדות ציבוריות. גם שייבה, אותו כפר שסרב לשתף אתנו פעולה, התחיל לשתף פעולה לאחר הביקור. אין אנו יודעים כמה משלם כל כפר. יודעים אנו כמה משלם אזור. קיימות ועדות ציבוריות, שהן בהחלט בעלות רמה מוסרית יותר גדולה ממשלמי המס עצמם. אין הוועדה הציבורית קובעת את ההכנסה של האדם במדוייק, אולם אם הוא הצביר על הכנסה הרחוקה מאד מן המציאות, הרי הם מתקנים את הדבר. בדרך כלל עזרו לנו המועצות המקומיות. יש מידה גוברת והולכת של שיתוף פעולה אצל האוכלוסיה הערבית.

י. ספיר: מה בענין הערכות המופרזות לערבים?

מר ז. שרף: בזמן האחרון אין אנו הולכים בשיטה זו. אולם בעבר היה נוהג כזה. לאחר ששלחנו לאדם הודעה ו... לא ענה, לאחר ששלחנו הודעה שניה, ושוב לא ענה, עשינו לו שומה בעלמא על מנת שיבוא. רק כשבאו לקל את חפציו אמר: מדוע אין אתם מדברים אתי קודם? אנו לא נוהגים כך היום. יש לנו כבר ידיעה מספקת, על כל פנים פחות או יותר, על המצב בכפרים הערבים. לפני שלש שנים לא ידענו מאומה על המצב לאמיתו.

י. ספיר: מה רמת ההכנסה בשטח הערבי הכפרי בהשוואה לשטח היהודי הכפרי?

מר ז. שרף: קשה להשוות. אין בפר ערבי אחד דומה לשני.

אני רוצה להגיד, שככל שנגדיל את הניכויים לילדים, הרי מספר משלמי המס בקרב האוכלוסיה הערבית ירד. הגדלת הניכויים שהיתה בענין זה הורידה את מספר משלמי המס בשליש.

לצערי אינני יכול לענות לא בחיוב ולא בשלילה על בקשתו של חבר הכנסת בדק. הכתובת הנכונה היא שר האוצר. אינני יודע מהם התיקונים עליהם חשב האוצר בשנה זו.

י. בדר: אני מפנה איפוא את השאלחה לשר האוצר.

מר ז. שרף: נשאלתי על המצב במדינת ישראל בהשוואה למדינות אחרות. אכין את החומר.

אנו על כל פנים לא חשבנו על הכנסת הקלות, אלא על שינוי הסדרים.

לחבר הכנסת רובין ברצוני לומר, שזו הפעם הראשונה
הבאנו את ההכנסות על שנת 1955/56, והמדובר ב-380 אלף עובדים. אין אלה
שומות, אלא מדגם שנעשה על ידי הלשכה לסטטיסטיקה, ונחשב למדגם נכון.
בדו"ח הרביעי נפרסם את המספרים על שנת 1957/58.

י. בדר: האם הקיבוצים הם שכירים או עצמאיים?

מר ז. שרף: הם קיבוצים.

אינני חושב שיש מידה ניכרת של הבחנת מס. בטוחני
שאנו יודעים על קיומם של אנשים. אולם יש הופעות מעבר: אדם שעדכה היה
נהג שכיר ועכשיו נעשה שותף לאוטו. למשך תקופה מסויימת הוא נעלם, אך
לכל היותר לשנתיים ימים, כי כעבור שנתיים יופיע השותף השני ויאמר: לא
כל ההכנסה היא שלי בלבד.

אם אדם רוכש מכונית, הרי זה נכנס למעטפה שלו,
הרכוש ורושם דירה, זה נכנס למעטפה שלו. הוא הדין אם אדם רכש מגרש.
כן הוא, אותם עורכי-דין המופיעים בבתי המשפט. אולם יש גם מקרים של
בוררות, שאינם ברשמים בבית המשפט. עליהם אין אנו יודעים. לקחנו את
רשימת הבוחרים לכנסת השלישית, והלכנו אחרי כל אדם. פתחנו 15 אלף
תיקים חדשים.

הינ"ר י. גורי: כזה נסתפק היום. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.20